

ವೇಸರ: ಆಕಸ್ಮಿಕವೇ ಅಥವಾ ಕಲಾತ್ಮಕ ನಿರೂಪಣೆಯೇ?

ಧೀರಜ್ ಚಂದ್ರ. ಬಿ.ಯು¹ ಮತ್ತು ವೇಣುಗೋಪಾಲ್.ಟಿ.ಪಿ²

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧ್ಯಾರ್ಥಿ, ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಸಾರಾಂಶ: (Abstract)

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿದೆ. ಭಾರತದ ದೇವಾಲಯ ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ನಾಗರ, ವೇಸರ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡ ಶೈಲಿ ಎಂಬ ಮೂರು ಪ್ರಧಾನವಾದ ಶೈಲಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ನಾಗರ ಶೈಲಿಯು ಬಹುತೇಕ ಭಾರತದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವೇಸರ ಶೈಲಿಯು ಮಧ್ಯ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಈ ಶೈಲಿಯ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ದ್ರಾವಿಡ ಶೈಲಿಯು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ. ವೇಸರ ಶೈಲಿಯು ನಾಗರ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡ ಶೈಲಿಯ ಮಿಶ್ರಿತವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ವೇಸರ ಶೈಲಿಯು ಆಕಸ್ಮಿಕವಲ್ಲ, ಅದು ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ದೇವಾಲಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯ ಪಡಿಸುವುದು ಈ ಲೇಖನದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯಪದಗಳು (Keywords): ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತು ಶಿಲ್ಪ, ದ್ರಾವಿಡ ಶೈಲಿ, ನಾಗರ ಶೈಲಿ, ವೇಸರ ಶೈಲಿ.

ಪೀಠಿಕೆ

ವೇಸರ ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ **ಮಿಶ್ರ** ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಮಿಶ್ರ ಎಂದರೆ ದೀರ್ಘನಡಿಗೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ವೇಸರ ಶೈಲಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕುಬ್ಜ ಜಾಗತಿ ಅಥವಾ ಜಾಗತಿಯೇ ಅದರ ತಳಹದಿ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಸ್ತಂಭಗಳು, ದ್ವಾರಗಳು, ಛಾವಣಿಗಳು ಸಂಕೀರ್ಣತೆಯಿಂದ ಕೆತ್ತಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು ಅದರ ಇತಿಹಾಸ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಜನರು ಪೂಜಿಸುವ ಹಲವಾರು ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದೆ.

ಅದಾಗ್ಯೂ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಮಾಹಿತಿಯು ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯವಿದ್ದು ಅವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆಯೇ ಹೊರತು ಕಟ್ಟಡಗಳ ರೂಪಗಳಲ್ಲ. ಭಾರತವು "ದೇವಾಲಯಗಳ ನಾಡು", ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ತೀವ್ರವಾದ ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಯ ಭೂಮಿಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ಉಪಖಂಡದಲ್ಲಿರುವ ದೇವಾಲಯಗಳ ಸಮೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿತವಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ಸ್ಮಾರಕ ರಚನೆಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಸಣ್ಣ ಕಲ್ಲಿನ ಕಟ್ಟಡಗಳವರೆಗೆ ದೇವಾಲಯಗಳು ಭಾರತದ ಎಲ್ಲೆಡೆ

Please cite this article as: ಧೀರಜ್ ಚಂದ್ರ. ಬಿ. ಯು ಮತ್ತು ವೇಣುಗೋಪಾಲ್. ಟಿ.ಪಿ. (2024). ವೇಸರ: ಆಕಸ್ಮಿಕವೇ ಅಥವಾ ಕಲಾತ್ಮಕ ನಿರೂಪಣೆಯೇ?. ಪ್ರತಿಬಿಂಬ: ಮಲ್ಟಿಡಿಸಿಪ್ಲಿನರಿ ಕನ್ನಡ ರಿಸರ್ಚ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಐಐಎಂಆರ್‌ಡಿ, ಸಂಪುಟ-5, ವಿಶೇಷ ಸಂಚಿಕೆ-2. ಪು.ಸಂ. 73-78.

ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಕೆಲವು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಮತ್ತು ದೇವಾಲಯವನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಬಹುದಾದ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವ ಜನರ ಜೀವನದ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲಾ ಭಾರತೀಯ ಕಲೆಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಕಲಾತ್ಮಕ ಸಂಪ್ರದಾಯವು ಆಳವಾದ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದಿಯಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೂ ದೇವಾಲಯವು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಮತ್ತು ಅದರ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ವಿಕಾಸವು ಕೇವಲ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪರಿಗಣನೆಗಳಿಂದ ಪಡೆದ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಮಾದರಿಗಳ ಗಡಿಯೊಳಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು ಅನೇಕ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಬದಲಾಗದೆ ಉಳಿದಿರುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಮೂಲ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಮತ್ತು ಕಠಿಣ ರೂಪಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಬಂಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟವು. ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ, ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಿಗೆ ನಿಗದಿತ ಮೂಲ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಸೂತ್ರಗಳ ಅಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಅಂಶಗಳು, ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ರೂಪಗಳು ಮತ್ತು ಅಲಂಕಾರಿಕ ಉತ್ಸಾಹದ ಅಪಾರ ಸಂಪತ್ತು ಕಂಡುಬಂದಿತು, ಇದು ಭಾರತೀಯ ದೇವಾಲಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಇದು ಇಡೀ ವಿಶ್ವದ ಕಲಾತ್ಮಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಹೋಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ವೇಸರ ಶೈಲಿ ದೇವಾಲಯಗಳು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಒಂದು ರೂಪವಾಗಿದೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಶೈಲಿಯ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು, ಮೂಲತಃ ವೇಸರ ಆದ್ದರಿಂದ ದೇವಾಲಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಶೈಲಿಯ ಮಿಶ್ರಿತ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಇದು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ, ಅಂದರೆ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ನಾಗರ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡ ಶೈಲಿಯ ದೇವಾಲಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಸಂಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ವೇಸರವನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಭಾರತದ ದೇವಾಲಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ತ್ರಿವಳಿ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಭಾಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

“11ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾದ ದೇವಾಲಯಗಳ ಸರಣಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಶತಮಾನವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಔಪಚಾರಿಕ ಮತ್ತು ಪರಿಕಲ್ಪನಾ ಆಧಾರವನ್ನು ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಲು ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಅಕ್ರಮಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಸೂತ್ರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕರ್ನಾಟಕದ ದೇವಾಲಯಗಳ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ದ್ರಾವಿಡ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ವೇಸರವನ್ನು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ದುರ್ಬಲತೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸ್ಟೆಲ್ಲಾ ಕ್ರಾಮಿಶ್ ರವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ.”¹

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ದೇವಾಲಯಗಳ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಪ್ರದೇಶದ ಮೇಲೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ವಿವರಿಸಿದಂತೆ, ವೇಸರವು ಹೊಸ ಸಂಘಟನಾ ತತ್ವದ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಹುಡುಕಾಟವಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆ 11ನೇ ಶತಮಾನವನ್ನು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕಡೆಗಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವೇಸರ ಎಂಬ ದೇವಾಲಯಗಳು ಪದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಯಿಂದ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಬಲ್ಯ ಸಾಧಿಸಿತು ಎಂದು ನಿರ್ದರಿಸಲು ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಇದು 11 ರ ಅಂತ್ಯದ ನಂತರ ವೇಸರವನ್ನು ದ್ರಾವಿಡ ದೇವಾಲಯದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ

¹ Kramrisch, S. (1976). *The Hindu Temple*.

ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ಕಾಮಿಕಗಮ ಪಠ್ಯವು ವೆಸಾರ (ಸಂಸ್ಕೃತ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಶಃ 'ಹೇಸರಗತ್ತೆ') ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ನಾಗರ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡ ಎರಡರ ವಿಕಸನೀಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಿಶ್ರತಳಿ ಮಿಶ್ರಣ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಬಳಸಿದೆ.

ಈ ಶೈಲಿಯನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ದೇವಾಲಯದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಎರಡು ಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ನಕಲು ಮಾಡಲು ಅಥವಾ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಲು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ದೇವಾಲಯ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲು (ನವೀನಗೊಳಿಸಲು) ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವೇಸರ ಶೈಲಿಯ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಅದರ ಹೈಬ್ರಿಡ್ ಸ್ವಭಾವ ಅಥವಾ ಎರಡು ಆಲೋಚನೆಗಳ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಯೋಜನೆಯಿಂದಾಗಿ ಇದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ವೇಸರ ಶೈಲಿಯ ದೇವಾಲಯಗಳು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಅಥವಾ ಹೇಗೆ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲ್ಪಟ್ಟವು ಎಂಬುದರ ರಹಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಕೆಲವು ಗಮನಾರ್ಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ.

ನಾವು ಐಹೊಳೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದರೆ, ಇತಿಹಾಸಕಾರರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದ ಮೂಲಕ ಯಾವುದೇ ವಿಗ್ರಹಗಳಿಲ್ಲದ 60 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಬಗಳ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು, ಐಹೊಳೆ ಒಂದು ಕಲಾ ಶಾಲೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಸ್ಥಳವು ಹೊಸ ಶೈಲಿಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಆವಿಷ್ಕರಿಸಲು ಅಥವಾ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಲು ಬಯಸಿದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಜೀವಂತ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದೆ.

“ಐಹೊಳೆ ಒಂದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ವೇಸರವು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ ಎಂದು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಲು ಉತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ ಬಾದಾಮಿಯ ಭೂತನಾಥ ದೇವಾಲಯ, ಅಲ್ಲಿ ದೇವಾಲಯದ ಪ್ರವೇಶ ದ್ವಾರವು ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ಶೈಲಿಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ನಡುವೆ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದೆ.”²

ಅಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಬಾದಾಮಿಯ ಚಾಲುಕ್ಯರು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು ಆದರೆ ನಂತರ ಹೊರಗಿನ ಸಭಾಂಗಣಗಳು ಮತ್ತು ನಂದಿಯನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣದ ಚಾಲುಕ್ಯರು ನಿರ್ಮಿಸಿದರು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಾವು ಎರಡು ರೀತಿಯ ದೇವಾಲಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮತ್ತೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದರೆ ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲಿನ ಪಾಪನಾಥ ದೇವಾಲಯ, ಅಲ್ಲಿ ಈ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ವೇಸರದ ಉದಾಹರಣೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಮಿಶ್ರತಳಿ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಆದರೆ ಇದನ್ನು ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಭಿನ್ನ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಗಳು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಮಿಶ್ರಣವಿತ್ತು, ಏಕೆಂದರೆ ಹೊಸದಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿ ಎಂದಿಗೂ ಉಳಿದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲಿಲ್ಲ ಆದರೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅವನು ಕಲಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದನು. ಹೊಸ ಶೈಲಿಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು ಹುಟ್ಟಲು ಇದೇ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

² Brown, P. (2013). *Indian architecture (Buddhist and Hindu period)*

ಈ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಇದು ಎಂದಿಗೂ ಪ್ರಯೋಗವಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ವಿಭಿನ್ನ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ಮಧ್ಯಂತರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಇಬ್ಬರೂ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಗಳು ದೇವಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದರಿಂದ, ಅವರು ದೇವಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಯೋಚಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ರೀತಿಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಪರಿಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಮುಂದುವರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ದೇವಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವು ಹಲವಾರು ಪರಿಗಣನೆಗಳಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ, ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಇದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಹಳ್ಳಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಹಳ್ಳಿಯ ಗಣ್ಯರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಪಡೆದ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ಪಂಥಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ದೇವಾಲಯಗಳ ರೂಪಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪಗಳ ಪ್ರಚಲಿತವನ್ನು ಒತ್ತಿಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಾಲಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಕೇವಲ ಕಲಾ ಇತಿಹಾಸಕಾರ ಅಥವಾ ಅವರ ಸಹವರ್ತಿಗಳಾದ ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಮತ್ತು ಶಾಸನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ಇತಿಹಾಸಕಾರ, ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ, ಸಾಧಕ, ಪರಿಸರವಾದಿ, ಭೂವಿಜ್ಞಾನಿ, ರಸಾಯನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಮತ್ತು ದೇವತಾಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಮತ್ತು ಫಲಪ್ರದವಾಗಿ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಈ ದೇವಾಲಯಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವುದರಿಂದ ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ಸಮಾಜ ಹೇಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ನಾಗರ, ದ್ರಾವಿಡ ಮತ್ತು ವೇಸರ ಪದಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಲಾಗುವುದು ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಬಳಸಿದಾಗ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿವೆ. ಈ ವಿಷಯವು ಏಕೆ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ, ಭಾರತೀಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಬಗ್ಗೆ ಬರಹಗಾರರು ಕಡಿಮೆ ಗ್ರಹಿಸುವ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ತಪ್ಪಾಗಿ ಅರ್ಥೈಸುವ ವಿಷಯವಿದ್ದರೆ, ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ದೇವಾಲಯಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮತ್ತು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ವೇಸರ ಶೈಲಿ.

ಫರ್ಗುಸನ್ ಮತ್ತು ಬರ್ಗಸ್, ಹೆವೆಲ್ ಮತ್ತು ಪರ್ಸಿ ಬ್ರೌನ್ ಅವರಂತಹ ಆಧುನಿಕ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ವೆಸಾರಾ ಶೈಲಿಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕ್ರಮವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇದು ಅದರ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದ ನುಡಿಗಟ್ಟು ಎಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ವೇಸರವು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ವೇಸರ ವಲಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತದೆ, “ಇದು ಸಮರಂಗಸೂತ್ರಧಾರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಗರ ಅಥವಾ ದ್ರಾವಿಡ ಪರವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಶೈಲಿಯಾಗಿದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಅದರ ಹೊಸ ರೂಪವನ್ನು ಆಂಧ್ರ, ಕಳಿಂಗ, ಭೂಮಿಜ, ವರತಾ, ಮಿಶ್ರಾಕಾ ಮತ್ತು ಕೇಸರಗಳೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.”³

ವೇಸರ ಶೈಲಿಯ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು ವೆಸಾರವನ್ನು ನಾಗರ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡರ ನಡುವಿನ ಮಿಶ್ರತಳಿ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವಾಗ ಅದರ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಏಕೈಕ ಪಠ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಎ.ಬಿ.ಕೀತ್ ಅವರಂತಹ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಪ್ರಕಾರ ವೇಸರ ಶೈಲಿಯ ಆರಂಭಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ

³ Fergusson, J. (2013). History of Indian and Eastern architecture

ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಚ್.ಸಿ.ರಾಯ್ ಚೌಧರಿ, ಪಿ.ವಿ.ಆಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಡಿ.ಎನ್.ಶುಕ್ಲಾ ಅವರು ನಾಗರ ಮತ್ತು ದ್ರಾವಿಡರ ಶಿಖರಗಳ ಆಕಾರಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಚೌಕಾಕಾರ ಮತ್ತು ಅಷ್ಟಭುಜಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.⁴

ಆದುದರಿಂದ ಈ ಅವಲೋಕನಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ, ದೇವಾಲಯದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗವಾದ ಶಿಖರವನ್ನು ಮೂಲ ಮಾನದಂಡವಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಳತೆಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಆಕಾರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ದೇವಾಲಯ ಶೈಲಿಗಳ ಆರಂಭಿಕ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಪ್ರಾಚೀನ ಉಳಿವು ವೆಸಾರಾ ಎಂದು ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇತರ ಅನೇಕ ಆಕಾರ-ಆಧಾರಿತ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಆಧಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಂತೆ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ತುಂಬಾ ಪ್ರಮುಖವಾದವು.ಆದಾಗ್ಯೂ, ವೆಸಾರವು ಅದರ ಅತ್ಯಂತ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಅಂಡಾಕಾರದ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪಿಡಲ್ ಆಕಾರಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ, ಮತ್ತು ಆದ್ದರಿಂದ, ಯೋಜನೆ ಅಥವಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವರ್ಗೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಅಸಮಂಜಸವಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಉತ್ತರದ ಬಹುತೇಕ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಇದನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೈಬಿಡಲಾಯಿತು, ಅಥವಾ ದಕ್ಷಿಣದ ಪಠ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ, ಕಡಿಮೆ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅಥವಾ ಮಿಶ್ರ ಶೈಲಿಯಾಗಿ ಮುಂದುವರಿಸಲಾಯಿತು.

“ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ, ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ, ಮುಂದುವರಿಯುವ, ಉಳಿಯುವ, ಸೃಷ್ಟಿಸುವ, ಮನುಷ್ಯನ ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಅವನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಬದಲಾದಂತೆ ಬದಲಾಗುವ ಮಹಾನ್ ಜೀವಂತ ಸೃಜನಶೀಲ ಚೇತನವಾಗಿದೆ, ಅದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪವಾಗಿದೆ ”.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಈ ವೇಸರ ಶೈಲಿಯು ಕರ್ನಾಟಕ ಕೆಲವು ಕಡೆ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಈ ಶೈಲಿಯು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಶೈಲಿ ಅಲ್ಲ ಇದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಕಲೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ/ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಸುಂದರ, ಎ. (1974). ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು. ಐಬಿಎಚ್ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಸೌಂದರ ರಾಜನ್, ಕೆ.ವಿ. ಆರಂಭಿಕ ಕರ್ನಾಟಕ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮಗಳು. ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ.
- Brown, P. (2013). *Indian architecture (Buddhist and Hindu period)*. Read Books Ltd.

⁴ Mishra D B. (2006). *Heritage of Indian Art and Architecture*.

- Cousens, H. (1926). *The Chālukyan architecture of the Kanarese districts*.
- Fergusson, J. (2013). History of Indian and Eastern architecture. In *Cambridge University Press eBooks*.
<https://doi.org/10.1017/cbo9781139814621>
- Harle, J. (1990). *The art and architecture of the Indian Subcontinent*.
- Kramrisch, S. (1976). *The Hindu Temple*. Motilal Banarsidass Publ.
- Michell, G. (2002). *Pattadakal*. Oxford University Press, USA.
- Mishra D B. (2006). *Heritage of Indian Art and Architecture*. Kalyani Publishers
- Ramesh, K. V. (1984). *Chalukyas of Vātāpi*. Agam Prakashan